

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Handwritten: *Kamman E D 14*

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 35.

Stockholm den 29 Augusti 1912

5:e årg.

Prenumerationspris: 1/2 år . . kr. 4: 50 1/2 år . . kr. 2: 50 3/4 " . . " 3: 50 1/4 " . . " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgiftningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgifvare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. Sthlm 1912, F. Englund's Boktr.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	---	---	---	---

Lärarnas lönefråga.

S om bekant tillsatte k. m:t för en tid sedan en "utredningsnämnd", som skulle ta hand om lönefrågan för lärare och lärarinnor såväl vid läroverken som vid folk- och småskolorna. Underrättelsen om denna åtgärd mottogs med något blandade känslor. I allmänhet tycks folkskollärarkåren, åtminstone den del däraf, som hör till Sveriges allmänna folkskollärarförening, varit belåten med den, medan läroverkslärarna varit mindre sympatiskt stämde, mest kanske af fruktan att deras lönefråga härigenom skulle förhalas. Detta kan nu ingen egentligen förtänka dem, ty få kårer ha väl varit så misshandlade i lönefrågan som deras. Förra gången en lönereglering var ifrågasatt, behagade Första och Andra kammaren komma i delo om latinfrågan, och Andra kammaren satte latinets uppskjutande på skolschemat som villkor för en lönereglering åt de till konflikten alldeles oskyldiga lärarna, som härigenom fingo sin löneförbättring uppskjuten i cirka 25 år, just under den tid, då lifsförnödenheterna genom tullarna stegrades som mest. När så ändtligen regleringen kom, så var den ett sådant mästerstycke i konsten att ge med den ena handen och ta med den andra, så att det egentligen icke blef någon förbättring alls, annat än möjligen för de lärare, som just vid den tiden utnämndes, och läroverkslärarkårens nödläge blef alldeles icke upphjälpt. Nu ha dessa lärare genom upprepade petitioner begärt, att regeringen ånyo skulle uppta deras lönefråga, och de hade hoppats få

den löst efter den enkla princip, som man börjat tillämpa för statens öfriga ämbetsmän, nämligen att till tjänster som fordra ungefär lika långa akademiska studier också lika höga löner skola utmätas. Men nu skall läroverkslärarnas lönefråga i stället inte bara tas i samband med folkskollärarkårens, utan innan den löses skall också nya principer öfvervägas och behandlas, såsom om olika lön för man och kvinna, eller olika lön för gift och ogift, eller för familjeförsörjare med färre eller flera barn m. m. "Hvarför skola just vi göras till försökskanniner för långvariga utredningar och nya principfrågor nu, när det brinner i knutarna för oss", så lät det tämligen allmänt vid det nyss hållna läroverkslärarmötet i Norrköping, äfven från dem, som eljes kunde ha sympatier för en lön, som i viss mån lämpades efter behovet. Så som frågan ligger är detta också som sagdt ganska naturligt.

Men det finns andra, som ha ännu mycket större skäl att beklaga sig än läroverkslärarna och ännu större rätt än de att fordra en snar lösning af sin fråga, och det är de akademiskt bildade kvinnorna. De kvinnor, som studerat vid de filosofiska fakulteterna, gjorde detta ända till år 1904 i den bestämda öfvertygelsen att de hade möjlighet att bli lektorer och adjunkter vid statens läroverk, ty något lagligt hinder härför fanns icke. Men detta år beslöts plötsligt i samband med läroverksreformen, att lärarnas utnämning skulle förläggas till k. m:t

(förut hade de endast Domkapitlens fullmakt). Därigenom blefvo kvinnorna uteslutna från hvarje möjlighet att söka dessa tjänster, då Regeringsformens § 28 mom. 1 lyder: "Konungen äger att i Statsrådet utnämna och befordra infödde svenske män till alla de ämbeten och tjänster inom riket, högre eller lägre, hvilka äro af den egenskap, att Konungen fullmakter därå utfärdar — —".

Det är mycket illa, när personer efter långa studier inte få ordentligt betalt för ett mödosamt arbete, men det är tiofaldt värre, när personer efter lika långa studier plötsligt beröfvas möjligheten att använda dem till det arbete, de hade utsikter att få medan de studerade. Detta är något så oerhördt orättfärdigt, att det är alldeles uteslutet, att någon ens skulle kunnat föreslå något dylikt annat än gent emot värnlösa kvinnor, som ingen rösträtt ha. Glädjande att säga har ju riksdagen också beaktat orättvisan, och en grundlagsändring genomfördes år 1909 för att återge åt kvinnorna deras förlorade rättigheter och äfven utvidga dem. Följande mening inskötis nämligen efter den första i § 28. "Till lärarbefattningar vid statens läroanstalter, de teologiska lärartjänsterna vid universiteterna likväl undantagna, till andra beställningar vid inrättningar för vetenskap, slöjd eller skön konst samt till läkarbefattningar må i den ordning, som ofvan sagts, och med tillämpning af grunder, som af Konungen och Riksdagen godkänts, kunna utnännas och befordras äfven infödda svenska kvinnor." Uttrycket "med tillämpning af grunder, som af Konungen och Riksdagen godkänts" insattes, emedan det i riksdagen påpekades, att en del särskilda bestämmelser möjligen kunde behövas, hvilka dock ej borde införas i grundlagen. Dagny har förut redogjort för den behandling ärendet sedan fått, då regeringen skulle låta utarbета dessa särskilda bestämmelser, hvilka ännu ej förelagts riksdagen. Det ser ut, som om afsikten närmast hade varit att så långt möjligt var förfuska riksdagens i laga ordning fattade beslut i stället för att lojalt utföra det. Nu är det likväl stadgadt, att grundlagsändringar skola vara "högst nödiga, eller nyttiga", och därför torde det vara en af de största ohöfligheter man kan begå mot riksdagen att förutsätta, att den vid en grundlagsändring inte menat hvad den har beslutat, det må nu vara Löneregeringskommittén, universiteten eller diverse styrelser, som försöka sig på dylikt. Att den nuvarande regeringen inte anser sig ha den minsta ledning af de ovederhålliga yttranden i frågan, som förut inkommit, är således endast prisvärdt, men vi våga dock påpeka, att de akademiskt bildade kvinnorna väntat länge nog, och att denna väntan varit dem fruktansvärdt dyr. Framför alla andra ha de därför rätt att fordra att deras fråga löses vid 1913 års riksdag.

Hvad nu lönerna beträffar, stå två åsikter emot hvarandra. Den ena är den gamla principen, lön efter arbete, och den andra är den, att lönen på ett eller annat sätt skall lämpas efter löntagarens behof. Den förra principens absoluta riktighet hade antagligen ingen beivrat, om inte kvinnorna fått rättighet att tillika med männen söka en del tjänster. Då hittade man på att ge

dem, eftersom de inte kunde försvara sig, en lägre lön än männen för samma arbete. Sedan sökte man ursäkt detta med talet om att männen voro familjeförsörjare och därför borde ha större lön än kvinnorna; men kvinnorna svarade: Var då så god och tillämpa principen hederligt, och sätt den större lönen om innehafvaren är gift (eller möjligen familjeförsörjare) och den mindre om han är ogift, men lika för man och kvinna. Så står nu frågan. En del familjeförsörjare finner den sista principen tilltalande, en del personer särskildt de ogifta männen, finna den dum och onödig. Rättvisligen måste man dock medge, att det är naturligt, att frågan kommit upp i samband med den kvinnliga arbetskraften. Statens löner hafva nog i regel varit afsedda att vara så tilltagna, att innehafvaren kan bilda familj, men man har inte fäst sig vid om en eller annan förblifvit ogift, emedan en reducering af hans lön inte skulle betydligt så mycket för staten. Är åter kanske hälften eller mer af kåren ogift, såsom fallet kan bli, när kvinnorna komma med, då kan det löna sig att göra en ändring. Kvinnorna äro snälla och förnöjsamma, de ha egentligen inte opponerat sig mot detta, men de anse det riktigt blott på det vilkor, att de ogifta männen också få samma lön — eljes komma kvinnornas löner att sänkas alldeles för mycket — och naturligtvis också under förutsättning att en kvinna som är änka med barn räknas till den högre kategorien. Från männen får man åter ofta höra, att "en karl vill ha betaldt för sitt arbete", och de finna då hvarje annan princip ohållbar, nästan förolämpande. Däremot tyckas de inte tycka, att det är det bittersta upprörande att minska en kvinnas lön för samma arbete.

Sveriges allmänna folkskolläraryörening, där kvinnorna äro talrikt representerade, är med om en rättvis tillämpning af behofsprincipen, lika för man och kvinna. Den föreslår en begynnelselön jämte ålderstillägg, lika för manliga och kvinnliga lärare, men till dessa löneförmåner skulle komma dels för familjeförsörjare ett tillägg för försörjningsplikt gent emot hustru samt ett särskildt tillägg för försörjningsplikt gentemot barn, dels ock för lärare, som fullgjort värnplikt, ett års tidigare lönetur än för öfriga tjänsteinnehafvare.

Folkundervisningskommittén däremot trasslar med principerna och föreslår tre särskilda löneplan, ett för gifta manliga lärare, ett annat för ogifta manliga lärare och ett tredje för kvinnliga lärare.

Vid seminarieläramötet i Växiö i juni detta år svarade emellertid de kvinnliga adjunkterna sin ståndpunkt så energiskt, att mötet uttalade sig, dels för samma kompetens för manlig och kvinnlig adjunkt, dels också för endast två löneplan, så att de manliga och de kvinnliga tjänsteinnehafvarnas effektiva godtgörelse för tjänsteår erhåller samma storlek. Läroverkslärarna ha inte talat om denna fråga i sina petitioner, och äfven vid Norrköpingsmötet berördes den blott i förbigående. Kvinnorna ha ju med undantag af de useft aflönade samskolläraryörens och en och annan teckningslärarinna ännu inte fått bli ordinarie vid läroverken, så den frågan är ännu icke aktuell där. Däremot diskuterades fa-

Juvel-, Guld- & Emaljarbeten.
DAVID ANDERSEN & Comp.
 Hofjuvelerare.
 4 Fredsgatan 4.

Arbeta för Dagny
 genom att gynna dess annonsörer

miljeförsörjareprincipen ganska lifligt, men med negativt resultat, kanske dock mest därför att den framställdes i en alltför invecklad form.

Den nuvarande regeringen har ju upptagit kvinnans rösträtt på sitt program och ärligt arbetat på dess genomförande. Nu visar det sig emellertid, att så fort kvinnan får röstsedeln i sin hand, t. o. m. om inga eller ett fåtal kvinnor sitta i riksdagen, så blir det med ens klart för riksdagsmännen, att det är orättvist att ge en person lägre lön för ett arbete, bara därför att det är en kvinna. Antingen tillämpar man principen lika lön för lika arbete, såsom det uppgifves vara fallet i Australien, eller också tar man principen familjeförsörjare — icke familjeförsörjare, såsom fallet blifvit med folkskollärarkåren i Finland. Det torde därför vara skäl att med ens bestämma sig för endera af dessa vägar äfven i Sverige och inte komma med några försök att särskildt trycka ner kvinnorna. Om detaljerna kunna ju kanske meningarna vara något delade. I fråga om behöfsprincipen anse somliga att giftermålet är det afgörande, andra att barnen äro det.

Besluter man sig för denna princip, bör den dock tillämpas en smula försiktigt, så att den inte blir orättvis åt motsatt håll mot den andra. Det hördes vid Norrköpingsmötet det klagomålet, att det just är de lärare, som ha de största ekonomiska svårigheterna, som inte kunna gifta sig, förrän de haft tid på sig som ordinarie att amortera sina skulder. Få de nu mindre lön för att de inte äro gifta, så dröjer det ändå längre, innan de kunna få möjlighet därtill. Klokast vore nog därför att begynnelselönen sattes lika för alla, och detta är också i en viss överensstämmelse med de principer staten förut tillämpat. Begynnelselönen är lönen för arbetet, så afpassad att den kan motsvara de uppoffringar man iklädt sig för att bli kompetent. Alderstilläggen däremot skola ju visserligen vara en uppmaning för troget arbete, men nog har man väl alltid också med dem afsedt att möta de ökade behof familjen kräver. Därför är det vid dem, som skillnaden bör göras för de olika kategorierna. Mot en sådan tillämpning af behöfsprincipen tror jag icke att motståndet nägonstädes skulle bli synnerligen stort.

Tydligt är, att om kvinnorna skola ha lägre pensionsålder än männen, måste någon reduktion fördenskull göras i deras löner, men något verkligt skäl, hvarför kvinnorna skulle pensioneras tidigare än männen, har aldrig framförts. Deras medellefnadsålder är tvärtom högre än männens, och professorn i fysiologi i Uppsala Hj. Öhrwall har också med styrka framhållit, att intet vetenskapligt hållbart skäl finnes för att anta, att kvinnornas krafter skulle bli utnötta tidigare än männens. Att staccars svältaflönade, utpinade lärarinnor i gamla tider ibland bleivo tidigt utslitna bevisar intet. Få kvinnorna samma lön som männen, så orka de nog också hålla ut lika länge som de. Det visar sig också på andra arbetsområden, att kvinnorna äro missnöjda med den tidiga pensionsåldern.

En sak tycks emellertid alla, män och kvinnor, läro-

verkslärare och folkskollärare vara ense om. Skyndsamhet är af nöden. Frågorna böra komma fram till nästa riksdag. Det väckte därför ganska mycken förargelse vid mötet i Norrköping, när man privatim fick höra att utredningsnämnden ännu icke sammankallats, detta fastän den tillsattes redan den 5 juli och fastän hvarje månad, att inte säga hvarje dag som går är dyrbar. Detta lär bero på, att K. M:t till ordförande, som också har att bestämma ort och dag för första sammanträdet, utsett kanslirådet P. E. Lindström. Denne är emellertid sjuk och har därför icke sammankallat nämnden. Detta kan dock ingen rimligtvis vara nöjd med. Finns det ingen möjlighet att tillsätta en vice ordförande? Skall en mans sjukdom få ytterligare förhålla lösningen af frågor, hvarpå så mångas välfärd beror.

Gulli Petrini
f. Rossander.

De engelska kvinnorna och rösträttsrörelsen.

Till svenska Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt har från den engelska National Union of Women's Suffrage Societies kommit nedanstående redogörelse för den kvinnliga rösträttsfrågans verkliga läge i England.

Den vändning den engelska rösträttsrörelsen på senare tid tagit är för de bästa af dess anhängare i hög grad oroväckande. Det är en känd sak, att de sista utbrotten af våldsamhet — ehuru endast ett mindre antal personer äro ansvariga för dem — ha varit ägnade att ge en synnerligen vilseledande föreställning om den engelska rösträttsrörelsen i dess helhet. Medan de använda metoderna allmänt fördömas, finnes det likväl rättänkande män och kvinnor, som anse att utmaningen varit oerhörd.

Den 17 juni framlade regeringen i underhuset ett rösträttsförslag, som afsåg att ge rösträtt åt hvarje man, som fyllt 21 år och som bott inom samma valkrets i sex månader. Detta gaf anledning till stor förbittring äfven bland de mest moderata bland rösträttskvinnorna. Det fanns faktiskt icke någon önskan för en sådan reform i landet, och den skulle öfver hufvud taget ha tilldragit sig mycket litet intresse, om det icke varit så, att det blir i samband med denna, som striden om kvinnornas rösträtt kommer att utkämpas. Opinionen för kvinnorösträtten var så stark, att premiärministern blef tvungen att medgifva att tilläggsförslag om rösträtt för kvinnor finge framställas. Regeringsförslaget har redan passerat andra läsningen. Det kritiska ögonblicket blir då det under höstsessionen remitteras till utskottet. Det är på detta stadium, som tilläggsförslagen tagas under öfvervägande.

Kvinnorösträttens anhängare i Underhuset kunna delas i tre bestämda grupper. Dessa äro 1) hufvudsakligen konservativa medlemmar, som vilja ge rösträtt åt ett mycket begränsadt antal kvinnor, d. v. s. åt sådana,

som hyra egen bostad och betala skatt (independent householders), 2) den allmänna rösträttens (adult suffrage) anhängare, som vilja ge rösträtt åt alla till myndig ålder komna kvinnor, 3) den s. k. norska rösträttens anhängare, som arbeta för rösträtt för alla skattebetalande kvinnor med egen bostad och för gifta kvinnor, hvilkas män hyra egen bostad och betala skatt. Det antages att ledningen af denna senare grupp kommer att tagas af de regeringsmedlemmar, som i princip äro anhängare af kvinnorrösträtten. Det tas för gifvet att Mr Lloyd George och sir Edward Grey samarbeta med denna grupp, hvilket naturligtvis är af stor betydelse för frågan.

De olika tilläggen komma att föreslås i den ordning, som de äro omfattande. Den allmänna rösträttens anhängare komma således att framlägga sitt förslag först, sedan den "norska" gruppen, och sist kommer det mest begränsade förslaget att framläggas. På detta sätt hoppas man, för den händelse att de mera vidtgående förslagen afslås, att kunna koncentrera stödet af alla kvinnorrösträttens anhängare i Underhuset på den begränsade rösträtten.

Mr Asquith's tal vid andra läsningen af regeringsförslaget har emellertid gjort ett mycket ofördelaktigt intryck. Han ansåg, att då ett förslag om kvinnorrösträtten redan en gång fallit under denna parlamentssession, det icke vore antagligt att Underhuset skulle underkänna sitt eget beslut genom att rösta i motsatt riktning. Detta tal tolkas på somliga håll som ett våldförande mot premiärministerns förut gifna löfte, "att regeringen skulle bereda möjlighet för tilläggförslagets antagande, om detta stämde öfverens med Underhusets önskan". Såsom ett omedelbart resultat af detta uttalande inträffade de beklagliga våldsamheterna i samband med regeringschefens besök i Dublin.

De "konstitutionella" rösträttskvinnorna, hvilka i allmänhet äro medlemmar af the National Union of Women's Suffrage Societies (ansluten till den Internationella kvinnorrättsalliansen), arbeta under mycket ogynnsamma förhållanden. På samma gång som de försöka motarbeta de våldsamma metoderna (militant tactics), arbeta de på att uppfostra landet genom fredlig propaganda. Föreningens högt aktade ordförande mrs Fawcett har nyligen riktat en bevekande vädjan till den stridande fraktionen att icke genom mindre välbetänkta handlingar skada den gemensamma saken vid ett så kritiskt ögonblick som det närvarande.

Sjuksköterskekongressen i Köln den 4—8 augusti.

Hvart tredje år sammanträder "Sjuksköterskornas Världsförbund", och till dess kongresser äro inbjudna sköterskor från alla länder och världsdelar. Välkomna äro äfven andra personer, hvilka äro intresserade för sjukvård och sjuksköterskefrågor. Anslutna till förbundet äro sjuksköterskeföreningar från England, Förenta Staterna, Tyskland, Holland, Finland, Danmark, Kanada, Indien och Nya Seeland.

I Världsförbundets stadgar står, att sammanslutningen skett för att närma sjuksköterskor af alla nationer till hvarandra och för att ge dem tillfälle att gemensamt öfverlägga om frågor af vikt för deras kår, för deras arbete och för deras patienters bästa. I år var kongressen samlad i Köln, hvilken stads geografiska läge ju kan anses särdeles lämpligt ur kommunikationssynpunkt och som för främlingar är en intressant vistelseort, byggd vid den här breda och vattenrika Rhenfloden med den härliga dömen som medelpunkt.

Såsom inledning till kongressen öppnades den 3:dje augusti en utställning för "sjukvård och socialt arbete", och där kunde man bese alla moderna hjälpmedel till underlättande af sköterskans arbete och minskande af patientens obehag af sin sjukdom. Där fanns också prof på sköterskors arbeten i Röntgenfotografi samt bakteriologiska arbeten, uppfinningar af sjukvårdsartiklar, gjorda af sjuksköterskor, och en utställning af internationella sköterske-dräkter på modelldockor eller i bilder. Sv. Sjuksköterskeförening hade sändt bilder af våra förnämsta sjukvårdsanstalters och föreningars dräkter. Det intressantaste rummet vid utställningen var onekligen den elektriska afdelningen, där man kunde studera de allra nyaste apparaterna, lämpliga att användas i sjukrum och ekonomiafdelningar. Röda Korsets föreningar i Tyskland hade en sal med modeller af olika transportmedel för sårade i fält, af flytande lasarett samt af sjuksköterskeutrustning i krigstid.

Omkring 800 sjuksköterskor af 23 olika nationaliteter samt 300 öfriga intresserade hade skrivit in sig såsom deltagare i kongressen. Vid öppnandet hade anordnats en välkomstfest i den väldiga med vackra al frescomålningar prydda festsal, där äfven förhandlingarna dagligen höllos. Kongressen hälsades välkommen af representanter för tyska regeringen, för staden Kölns myndigheter, för samma stads "akademi för praktisk medicin", för dess förenade kvinnoföreningar, hvilka sistnämnda tillika med några tyska sjuksköterskor utgjorde den lokalkommitté, hvilken äran tillkommer att på ett utomordentligt sätt ha ordnat alla fester, utflykter och besök vid sjukvårdsanstalter och sociala inrättningar. Vid välkomstfesten bidrog stadens manliga sångförening med vacker och stämningsfull körsång. Unga damer uppförde ett särskildt för aftonen komponerad festspel, bestående af lefvande bilder ur sjukvårdens historia med text, sång och orgelmusik.

Den 5:te augusti började förhandlingarna, ledda af Syster Agnes Karll, den sjuksköterska som med kraft och

Sprid Dagny!

intelligens arbetar för den tyska sjuksköterskeåkrens höjande i spetsen för den förening, som bildats af de fristående sköterskorna i Tyskland. Syster Karll var kongressens president och Mrs Bedford Fenwick från England var hederspresident. Sedan muntliga och telegrafiska hälsningar framförts från föreningar i många länder, ägnades dagen åt redogörelser för verkan af statsregistrering i de länder, där den är införd, samt åt föredrag om fordringarna på sjuksköterskors utbildning. Allmänt uttalades önskingar om en grundlig och mångsidig utbildning samt förordades statsregistrering såsom varande bästa sättet att skydda de skolade sköterskornas intressen samt garantera allmänheten fullt kompetenta sjuksköterskor.

Tisdagen d. 6:te var onekligen kongressens bästa dag. Morgonens föredrag hölls af medicinal- och regeringsrådet Hecker om "Öfveranstängning bland sjuksköterskor". Under nära två timmar föredrog han en fullkomligt statistisk utredning af förhållandena i Tyskland, talade äfven om egna läkarefarenheter och blottade en mängd fall, där ungdom och hälsa brutits af allt för mycket arbete och nattvak. Hans föredrag, som andades intresse och förstående af sjuksköterskans arbete, åhördes under andlös tystnad och belönades med stormande applåder. När Syster Karll, då hon tackade för det stora arbete medicinalrådet nedlagt på sitt föredrag och för den välvilja han hyste för sjuksköterskeåken, undrade om han dock ej målat väl svart, möttes hon af ett enstämmigt "Nein, nein!" Det var nedslående att höra huru svåra förhållandena mångenstädes äro, och tyvärr kunna vi äfven här i Sverige ge exempel på dylik öfveranstängning, men lyckligtvis blir det väl numera bättre och bättre ställt öfverallt. Vid diskussionen om "Föreståndarinnans uppgift i fråga om elevernas fostern" hade Miss Maxwell från New-York och Syster Agnes Karll utmärkta föredrag. En yngre tysk sjuksköterska talade om hur sköterskorna själfva tänka sig sin föreståndarinna. Om "Föreståndarinnans ställning till sjukhusets förvaltning" talade Oberin Becker från Berlin och Oberin Meyer, Dortmund; båda betonade att de skulle kunna uträtta mycket mer både för systrarna och för sjukhuset om de hade stämman i sjukhusets styrelse eller om man oftare ville rådgöra med dem i ekonomiska angelägenheter.

Onsdagen d. 7:de aug. ägnades åt "Sköterskans arbete på det sociala området", och fingo vi då höra många redogörelser från olika länder om hur arbetet ställer sig i fattigvård, barnavård, tuberkulosvård, vid skolor, i polisens tjänst, vid fabriker, arbetarskehem m. m. För Sverige lämnades en redogörelse af Sv. Sjuksköterskeföreningens representant Syster Emmy Lindhagen och den väckte stort bifall. Särskildt uppmärksammades att vi här hemma räkna platsförmedling till socialt arbete, hvilket framgick ur omnämmandet af Fredrika-Bremer-Förbundets sköterskebyrå och att dess föreståndarinna är sjuksköterska.

De ofvan nämnda diskussionsämnen voro ju af stort intresse för sjuksystrar i hela världen. Ty om också de olika ländernas förhållanden kräva olika former för organisation och utbildning allt efter som de olika nationernas kvinnor hunnit olika långt i kulturell och social utveckling, i stort sedt råder en märkbar likformighet inom sjukvår-

dens områden. Sjuksköterskorna tyckas öfverallt ha att kämpa med ej blott sjukdom och död utan äfven öfverallt mötas af samma svårigheter vid sjukhusen, samma missuppfattning från den bildade allmänhetens sida, samma okunnighet och misstroende hos landsbefolkningen. Af denna orsak låg det vid kongressen så att säga i luften en känsla af sympati och enighet, hvilken gjorde att diskussionerna fördes utan stridiga inlägg och att resolutionerna enhälligt antogs.

Den tredje dagen afslöts med en stor festbankett, präglad af en glad och gemytlig men värdig stämning. Tal höllos här af staden Kölns representanter, af flere tyska läkare, af presidenten och hederspresidenten. De olika nationerna framförde sitt tack, och äfven vår Syster Emmy hade ett lyckadt anförande. Och så var den officiella delen af kongressen afslutad. Dagen därpå voro kongressmedlemmar till ett antal af 500 inbjudna att bese den nära Düsseldorf belägna stora diakonissanstalten Kaiserswerth. Färden dit skedde på en stor Rhenångare, och vid ankomsten möttes vi af 50 personer, diakonissor, präster och andra anstaltens tjänstemän, hvilka delade oss i grupper och tjänstgjorde såsom guider. I hela tre timmar vandrade vi så från byggnad till byggnad och besågo dock endast de yttre konturerna till det sociala jättearbete, som här bedrivs i form af sjukhus och anstalt för nerv- och sinnessjuka, lärarinneseminarium, småbarnsskola, anstalt för föräldralösa barn, magdalenahem, räddningshem för män, hushållsskola, flickskola, hospiz m. m. Vi sågo vackert och dyrbart dekorerade kapell, en liten melankolisk kyrkogård för systrarna och tjänstemännen samt en stor ladugård med präktig besättning af boskap, och till sist hamnade vi i hospizet, där vi kunde intaga en välkommen måltid af kaffe med hembakt. De unga bagerskorna, eleverna i hushållsskolan, underhöll oss under kaffedrickningen med väl inöfvade sånger.

Äfven nästa dag var en utfärd till badorten Neuenahr och till sanitetsrådet v. Ehrenwalls anstalt för nervsjuka i Ahrweiler anordnad. Blott ett mindre antal fingo anveckna sig till denna resa, och nu hade redan kongressdeltagarna börjat bege sig af hemåt. Sjuksköterskorna hade på många håll endast fått helt kort permission. Men jag är säker om att de återvände till arbetet med sinnet upplifvad af samvaron med kamrater och uppfyllda af goda föresatser och nyväckt kärlek och intresse för det kall de valt.

Agda Meyerson.

**ANNONSERA I
DAGNY.**

Hos Rosa Mayreder.

Rosa Mayreder

I Nyländes sista häfte återges ur den finskspråkiga tidskriften *Naisten Ääni* en skildring af ett besök hos Rosa Mayreder i Wien. För artikelns författarinna, Ester Hällström, hade Rosa Mayreder intill dess icke endast varit personligen obekant, hennes underbara bok *Zur Kritik der Weiblichkeit* läser hon först nu, när *Kunstwarts* unga redaktör efter en föreställning i Wiens Hofburgteater vid den därpå följande supén i *Rathauskeller* uppmanar henne att besöka Rosa Mayreder. För oss är denna bok och genom den Rosa Mayreder en gammal bekant. Redan för två år sedan hade vi den ju här i svensk öfversättning, och *Kvinnlighet, manlighet och mänsklighet*, som bokens svenska titel lyder, har förmedlat vägen för oss till kännedom af den egenartade och i sällsynt grad själfständiga författarepersonlighet som Rosa Mayreder är. Som ett litet komplement därtill kan Ester Hällströms skiss af henne själf kanske intressera Dagnys läsare, hvarför vi återge det hufvudsakliga af densamma. Den önskan Rosa Mayreder uttrycker att kanske en gång sträcka färdan till Norden taga vi gladt emot som bekräftelse på ett i enskildt bref från henne en gång nästan afgifvet löfte att finna vägen upp till oss.

Och så lämna vi ordet åt den finska korrespondenten, som genom *Kunstwarts* redaktör erhållit ett inbjudningskort till Rosa Mayreders fredagsmottagningar.

Inbjudningskortet kom såsom min tyske vän hade förutsagt. — — — Då jag infann mig punktligt på den utsatta tiden och de andra gästerna kommo först en half timme senare, var jag ensam med värdinnan, som mottog mig på det mest älskvärda och vänskapliga sätt. Denna halftimme skall jag alltid minnas med tacksamhet, och äfven senare besök, då vi blefvo närmare bekanta med hvarandra.

— Ja, denna min bok, sade författarinna småleende, inte vet jag om den är till nytta för andra, men för mig själf har den varit ett nödvändigt klargörande, och under det att den blef till, har jag kommit mera i harmoni med mig själf. Alltsedan jag var ung, har jag tänkt på allt detta och spekulerat öfver hvarför lifvet är som det är. Och ehuru jag redan som helt ung ingick ett lyckligt äktenskap och ödet till den dag som är har varit mig blidt, har jag dock länge med bitterhet tänkt på mina ungdomsminnen och öfver kvinnornas ofta så tunga lott. Tiderna har helt visst förändradt sig oerhördt. Men ännu existerar så mycken orättfärdighet. Och för att komma till ro med mig själf och bli min bitterhet kvitt har jag försökt att studera grunderna och orsaken till det hela. Allt har ju sina orsaker. Och ett faktum af så djupt grundläggande betydelse som förhållandet mellan man och kvinna måste ha orsaker så djupt ligande, att de måste sökas i mänsklighetens barndomsutveckling. — — —

— Så kom min bok till, fortsatte hon, jag kan säga, att jag omedvetet byggt på den ända sen min ungdom — och arbetet har varit en befrielse för mig, så att jag nu ser lugnt på de bestående förhållandena och säkert lutar på att framtiden skall bli bättre och bättre.

Hvilket djupt känslolif som kom fram i hennes ord, och hur vackert hennes leende var! När jag såg och hörde på henne, anade jag hur outtröttligt hon uppfostrat sin inre mänska, hur oafslätligt hon skärpt sin omdömesförmåga och hur högt hon utvecklat sin intelligens. På sitt eget sätt hade hon sökt att påverka uppfattningen af kvinnorna. Hon hade icke tid att delta i det praktiska kvinnosaksarbetet* — hon tycktes också anse, att sakens förkämpar ofta togo i från galen ända, från toppen och inte från roten.

På uppmaning talade jag därefter om våra egna förhållanden, om samskolorna och vårt samarbete med männen på så godt som alla områden.

Jag talade om de enkla fakta, som vi blifvit så vana vid, att vi under vanliga förhållanden inte tänka på att nämna dem ens, men för hvilkas betydelse vi få upp ögonen, när vi jämföra vår ställning med kvinnornas i de stora länderna.

— Det är som en saga, sade hon allt emellanåt och

* Det är på senare år Rosa Mayreder dragit sig tillbaka från det praktiska kvinnosaksarbetet. För en del år sedan intog hon en ledande ställning inom den österrikiska kvinnorörelsen.

skakade på hufvudet, — som en saga. Hos er har ju den dröm, som jag drömt ända sen min ungdom, blivit verklighet. Era kvinnor har ju frihet till utveckling — den enda lycka mänskorna har rätt att fordra. Det är ju det vi saknar. De nordiska ländernas kvinnor befriar sig lättare från fördomarnas länkar, tror jag — på grund af att de är mera oberoende som könsvarelser. Ju längre mot söder — desto hetare lidelser, desto mera brännande svartsjuka, desto svårare för kvinnorna att nå sitt mänskovärde. Först efter en längre utvecklingsperiod kan mänskorna höja sig öfver sina passioner, och man kan inte anklaga det ena könet mera än de andra, ty de höjer sig vanligtvis sida vid sida. I norden är, tror jag, själfva naturen er bundsförvandt i striden.

—Det är nog också nödvändigt, att naturen hjälper oss litet, ty annars är den nog så sträng och låter oss strida hårdt för hvarje alnsbredd vi går fram. När vi reser till södern, väcks vår afund af naturens rika gifmildhet, af mänskornas lif och glöd, som gör lifvet rikt och färgmättadt — men det är sant, att vi nordens kvinnor nog annorstädes skulle sakna den tillitsfulla aktning, som möter oss i förhållandena i vårt hemland.

— En sak till, fortsatte hon, ni har större plats och mindre konkurrens, hos er är kanske kampen för bröd och bostad inte så brännande som i folkrikare länder, där tillflödet af arbetskraft är så oproportionerligt stort —

— Ni borde, sade jag, då hon slutade, komma till Finland en gång och studera våra förhållanden, själf bedöma våra svaga som våra goda sidor, ni som så grundligt har satt er in i dessa saker och som ser så opartiskt på dem. — — Vi skulle ha nytta af det — och tänk om ni kunde få in i er bok några nya iakttagelser från ett nytt kulturland!

— Ja — det är skäl nog till ett besök, sade hon ifrigt, jag skulle ha stor lust, och hvem vet, kanske tar jag mod till mig och reser till den fjärran världen — ty oändligt fjärran och afsides tyckes den mig. —

— Inte är det så långt. Från Wien till Viborg kommer man på två dygn, och det är inte längre från söder till nord än från nord till söder — —

Hon log: — Det säger geografien, men är det inte i alla fall litet längre . . .

Ester Hällström slutade med ett välkommen till Finland. Vi sluta också med ett varmt välkommen till Sverige!

Litteratur.

Fattigfolk, noveller af *Anna Lenah Elgström*. Åhlén & Åkerlunds förlag. Göteborg.

Åtskilligt i Anna Lenah Elgströms senaste bok påminner om hennes "Gäster och Främlingar", om den också ej når samma mått som detta ovanligt fullödiga förstlingsarbete. Äfven här är det grändernas och eländets barn, som hon skildrar, realistiskt och utan räddhåga. Och äfven här möter oss samma tro på döden som den stora gåttydaren och samma tro på människoandens höghet — trots allt — som i hennes första noveller. Det förefaller dock som om inspirationen inte hållit så jämna steg med viljan i den sista boken. Och där denna brustit får man intryck af konstlad öfverdrift, hvilken i ett par af berättelserna verkar enbart osmaklig. T. ex. "Dödsriket" med sin alltför ordrika och måttlöst färglagda skildring af ett kvinnoöde; eller "Två historier om kvinnor", som likaledes saknar den öfvertygande makt, som annars är ett utmärkande drag för denna författarinns berättarekonst. De verka hopgjorda.

Huru gripande och verkliga äro inte däremot människoödena, som möta oss i de öfriga novellerna. Och oaktadt allt sorgligt och tungt, all synd och smuts lyser städse emot oss en glimt af evighetsljuset, själens innersta gudaborna längtan uppåt.

Det är detta sökande efter och tron på det goda, som gör att Anna Lenah Elgströms realistiska skildringar af lifvet, äfven i dess lägsta och uslaste former, verka befriande. Och man lägger ifrån sig hennes bok med en känsla af tacksamhet; ty här ha vi träffat en författare, som inte framför allt ser på den yttre effekten, men en den där söker sanning och rättfärdighet huru väl de än dölja sig. —

I de båda domstolsscenerna — "Ecce Homo" och "Mekanism" — möter oss människohjärtats innerst fördolda godhet på ett sätt, som ovillkorligen måste väcka genklang. Det är så vackert skildradt, så enkelt och så konstnärligt utfördt, att man nästan tycker som om väggarna i den mörka domstolssalen blifva till ljusa rymder och det förvirrade kaos i fångarnas syndfulla inre bär doftande rosor.

"Biografen" åter har vissa drag af oskattbar om än något förbittrad humor, och ger bilden af en bland dessa tusen fattiga, trälände och ensamma kvinnor, som lida af en osläkklig hjärtehunger, under det att spegeln säger dem sorgligare sanningar för hvar dag som går. Elin Janson, som därtill skändes så öfver sin ensamhet, att hon för upprätthållandet af sitt anseende lite emellanåt ringde upp hem till inackorderingsfrun och frågade efter sig själf, som ljög till sina bekanta om teaterbiljetter, bjudningar och ett inbilladt umgänge, är en ypperligt tecknad typ. Trots sin urblekta sjaskighet finner hon vår medkänsla, och det är ett varmt och förstående löje vi bestå henne, då hon slutligen upptäckt, att lifvet kan levas någorlunda dragligt, om hon "t. ex. låter bli att tänka annat än på de hvardagligaste

Prenumeration å DAGNY sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.

behöfven, aldrig ser sig i spegeln och sofver så mycket som möjligt. Särskildt det sista" —

Och den utsvultne krymplingen Elias, som ändtligen efter årslångt irrande i grändernas skumrask, kommer att af en händelse höra några ord på ett frälsningsmöte och därefter får mod att tänka till slut sin första odödlighetstanke, att uttala sitt första bäfvande hvarför och hvarhän. Denna, det fattiga lifvets utfrågare i trasor, hur mänsklig är han inte och hur väl genomtänkt!

Slutligen den sista af novellerna "Lifförsäkringen". Den är något af det bästa Anna Lenah Elgström skrivit. Denna skildring af en fattig, intill döden trött och utpinad arbetarhustru, som ser att ingenting hjälper, hvarken slit, försakelse eller någonting — och som slutligen med tanke på att hennes lifförsäkring betyder mer för familjen än hennes lif, kastar sig framför spårvagnen, den är ett stycke äkta tragik, som gör ett outplånligt intryck. Och man känner sig plötsligen stå inför en af de stora afgrunder, som vårt sociala lif skapat sig men som det ej tycks äga medel att utjämna eller slå brygga öfver.

I författarinns hand har denna mörka lifskontur dessutom blifvit till en mästerligt gjord studie, där kvinnans offervillighet, släktbevarelseinstinkten och moderskärleken sammansmält kräfver allt och får allt.

Denna — liksom flertalet af novellerna i "Fattigfolk" — utmärker sig för öfrigt och fångslar genom sin uttrycksfulla stil och det slags kraft och klang i språket, som bildar ett harmoniskt helt med ämne och innehåll.

Stundom kan det ju tyckas som om ordrikedomen skulle kunna vara något mindre, som om samma verkan borde nås på kortare väg. Men i denna bok har dock inte sammanhanget lidit något häraf såsom fallet varit någon gång i författarinns föregående arbeten. En svaghet, som för resten hör till de lätt öfvervunna, då konstnärstemperamentet i öfrigt är så äkta och i sig själf starkt som här.

M. R—M.

*

Svenska författare, deras lif och verksamhet

skildrade för barn och ungdom af *Marie Louise Gagner*. II. P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm.

Det är med glädje man konstaterar, hur intresset för biografiska skildringar vuxit under de senare åren. Detta icke minst i fråga om framställningar för barn och ungdom. Ett bevis härpå utgör bl. a. det faktum, att en af de allra mest lästa böckerna i Stockholms barn- och ungdomsbibliotek är M. L. Gagners lefnadsteckning öfver Charles Gordon.

För ett par år sedan utkom Svenska författare, ett annat litet arbete af fröken Gagners hand. Enkelt och flärdlöst skrivet, med en hjärtevinande värme, har det vunnit stor spridning, bl. a. som läsebok i många skolor. Det är vår egen tids främsta diktargestalter, som här tråda ungdomen till mötes.

I en alldeles nyutkommen del ger författarinns en serie skildringar af de stora skalderna från 1800-talets

början och midt, från Wallin ända fram till Topelius. Och hvad hon främst söker ställa fram för sina unga läsare är karaktärernas utformning och växt under kampen mot hinder och svårigheter, den insats i lifvet, hvarigenom de stora gestalterna gifvit oss ej blott rika skönhetsskatter, utan också höga moraliska värden. Tack vare sin psykologiska instinkt och sitt goda estetiska ömdöme gör hon det också utan att docera eller tråka ut. Det goda och det stora växer fram lika naturligt som trädet ur marken utan att högljudt ropa på beundran och efterapare.

Om man skulle påpeka någon svaghet i fröken Gagners nya bok så tror jag den ligger i den kanske väl starka ljusdagern öfver de skildrade gestalterna. Men intet är svårare än att finna gränsen mellan idealism och realism, när det gäller framställningar, som först och främst äro afsedda för barn. Sinnet för nyanser, förståelsen i djupare mening, är ännu föga utveckladt hos dem. Det naturligaste på detta stadium är att se allt i svart eller hvitt.

Sbd—E—n.

Ett reseminne från Belgien.

(Efter *Women's Journal*.)

En mycket varm eftermiddag för ett par år sedan åkte Emina systrar och jag genom Brügge. Fram och tillbaka åkte vi, förbi kyrkor, kanaler och broar till det gamla klostret, där kvinnor, de fromma systrarna, som svarta och hvita figurer rörde sig under almarna; genom trånga gator, där kvinnor, spetsknypplerskorna, sutto framför sina dörrar med knypeldynan på knät, medan händerna oafslätligt flyttade knypelpinnarna fram och tillbaka. De voro många och uselt betalade, det visste vi.

Därefter åkte vi längs med den långa kanalen vid de gamla vallarna; det var måleriskt där med väderkvarnar, näckrosor och kanalbåtar. En af dessa kom emot oss, en tung, lång, svart farkost, högt lastad med hö. Klockan var fyra på eftermiddagen och det var mycket hett. Tvenne karlar lågo under båtens suntält, och båda sofvo godt, medtagna af sommarsolen. På den långa, raka, skugglösa stigen längs kanalen gick en kvinna, som drog båten framåt. Hon var ung, blond och stark, och hon behöfde vara stark: hon gick framåtböjd af ansträngning med dragrepet kring axlarna. Då hon gick förbi oss, kunde vi höra hennes flämtande andetag, se hur blodet stigit upp i hennes ansikte. Hon passerade förbi oss, stretande med framåtböjd kropp, dragande båten med höet och de sofvande männen. Femton minuter senare, då vi åter kommo ned till kanalen, sågo vi henne ännu framåtböjd, på den skugglösa stigen. Tre kvart senare återsågo vi henne med repet om axlarna, en ensam gestalt på en till synes ändlös väg. Och jag vet ej annat än att männen sofvo till midnatt, kanske drog hon dem, båten och lasten fram till hafvet.

Nästa morgon reste vi från Brügge till Antwerpen. I kupén träffade vi en belgisk timmerhandlande på hemväg från Ostende, en meddelsam, kraftig femtioårsman, utmärkt hemmastadd i engelska och särdeles intresserad af Amerika och alla dess sedvänjor, däri inbegripet den underbara att kvinnorna få resa ensamma utan manliga följeslagare. Vi talade om hettan i New-York, om tulltariffen, om Mr Roosevelt och trusterna, och vi berättade honom, att kokosnötter icke växa i Virginien. Och så, jag vet ej hur, kommo vi att nämna rösträtt för kvinnor.

Och under återstoden af vägen till Antwerpen fingo vi höra en belgisk anti-suffragists åsikter, godmodigt men bestämdt uttalade. I afseende på form och beskaffenhet skilde de sig icke det minsta från dem därhemma!

Han sade, att han vanligen icke beundrade Kaiser Wilhelm, men att denne verkligen sagt något riktigt och träffande då han talade om "Kinder, Kirche und Küche".

Han sade, att mannen var skapad att styra och befalla och att kvinnan var skapad att sköta om mannen.

Han sade, att kvinnans hjärna var mindre än mannens, att den alltid varit det och alltid skulle bli det.

Och därvid såg han strängt på mig.

"Madame", sade han, "jag vill inte säga något obehagligt eller personligt, men när kvinnan blir mannens intellektuella jämlike, då må hon tala om politisk jämlikhet."

Han sade, att enligt hans åsikt borde kvinnorna erhålla ett visst mått af uppfostran och att man åt dem borde anförtro omsorgen om de fattiga.

Han sade, att kvinnans fysiska svaghet absolut utslöt henne från deltagande i det offentliga. Nej, mannen var Atlas, som bar världen på sina axlar. Han ville fråga mig på samvete — kunde väl kvinnans fysik uthärda förhandlingarna i en rättegångssal eller ett parlament?

"I går i Brügge sågo vi en kvinna, som ensam drog en lastad kanalbåt —" började jag.

"Åh det", genmälde han föraktfullt, "det är ingen-ting! Det gör dem godt att vara i friska luften."

Det hade vår reskamrat från Brügge till Antwerpen måhända rätt i, och äfven i afseende på uppfostran var han ju ganska liberal. "Ett visst mått af uppfostran, men icke mera."

"Icke vetenskapliga studier, madame. Hvad har väl en kvinna någonsin uträttat i litteratur, musik eller de sköna konsterna? Hvad har hon uträttat i vetenskap, i uppfinningar?"

"Madame Curie."

"Bah, madame, det var hennes man. Hon hjälpte honom endast."

Så långt vår belgiska reskamrat, men äfven han visade prof på hur tiderna gått framåt. En gång i forna tider kallade en vis man kvinnan för Helvetets Port; den belgiske gentlemannen sade "kvinnan" med en viss egendomlig betoning blott.

Och honom till trots vill jag, att Helvetets Port icke

blott skall ha ett "visst mått af uppfostran". Jag vill att hon skall uppfostras grundligt, till höga mål, till vida vyer. Jag vill inskränka talangerna; mindre broderi, mera fysik, kemi och biologi; mindre bridge och patience, mera matematik, historia och filosofi; mindre pseudo-moral och mera kunskap om och kärlek till mänskligheten; mindre tal om stora namn och mycket mera kännedom om hvad som gjorde dem stora; mycket mindre af det rent feminina och mycket mera af det ädelt mänskliga.*

Sinnet blir sådant som det det beskådar. Betrakta den vida världen, icke med slö och ouppmärksam blick, utan eftertänksamt, och förr eller senare blir du världsvis. Se dig alltid omkring på ett litet inskränkt område, och omsider tror du att detta område är en värld. Det har väl sin skönhet, sin lilla stjärna, sina små blommor, sitt behag, men man går miste om rymdens stjärnvidder, de stora hafvens salta pustar och vindarna som stryka fram från fjärran höjder.

Ja, bilda kvinnans sinne, lär henne att tänka stort och altruistiskt; gif henne erfarenhet af allt mänskligt, och den upplysning hon får meddelas åt hela människosläktet.

Ty Helvetets Port är mänsklighetens moder och barnet valde i förgångna tider ett underligt namn åt sin moder, men ännu underligare är, att det i de sista tiderna ej önskar någon bättre moder. Det önskar ingen starkare, ljusare, härligare moder än den åt hvilken Tertullianus gaf det stygga namnet. Stackars dumma, envisa och förblindade barn!

Ty till sist måste jag våga påstå, att Tertullianus, den gamle kyrkofadern, paradoxälskaren, som "trodde, emedan det var orimligt", kanske var nöjd med att Helvetets Port skulle vara låg och trång, befintlig i skymundan, men att tiderna förändras och att allt, till och med det mest häfdvunna och vedertagna, till och med Helvetets Port visar en benägenhet att vilja förändras.

* Den amerikanska lady'n protesterar här mot ett uppfostringsideal som afskaffats i snart sagdt hela den gamla världen och som man förvänas öfver att finna gällande i den nya.

Red:s anm.

Ellen Wester.

Till Dagnys läsekrets i landsorten.

Som Dagny önskar vara ett enande band mellan Sveriges kvinnor samt har till sitt mål att tillvarataga allas intressen på skilda platser, få vi härmed uppmana våra läsarinor i landsorten att de för att underlätta denna vår uppgift, ville till tidningens redaktion insända sådana notiser, som utöfver lokalintresset innehålla saker af vikt för kvinnorörelsen i dess helhet.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{4}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$, och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst 5*) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7 $\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

Lärrinna,

studentska, undervisningsvan och musikalisk, studerat utrikes, söker plats i god familj i Sverige eller utlandet. Benäget svar till "Institutrice", Svenska Dagbl. hufvudkontor, Sthlm, f. v. b.

Guvernans,

ung, undervisningsvan, söker plats. Genomgått åttaklassigt läroverk. Goda betyg. »C. C.», Sommen, p. r.

Ung musikalisk flicka,

som med goda betyg genomgått fullständig flickskola samt gymnasiet första ring önskar plats i familj att undervisa mindre barn. Svar till »E. 19 år», Eslöf p. r.

Flicka,

som genomgått ett år vid folkskolesem., önskar plats som lärarinna för mindre barn i finare familj. Äfven kunnig i sömnad o. bakning. Svar under adr. »18 år», Poste rest., Grythytted.

Ung flicka,

som aflagt realskolexamen med goda betyg, önskar plats som guvernans. Svar till »Postfack 69», Bjärnum.

Guvernansplats,

önskas af ung flicka som genomgått 8-klassigt läroverk. Studentbetyg i tyska, engelska o. franska. Svar till »Undervisningsvan», Sv. Telegrambyrå, Örebro.

Prästdotter m. realskolexamen

önskar plats i trefflig familj att läsa med barn samt event. biträda husmoder. Svar till »18 år», Ojebyn, p. r.

Frisk, intelligent, 18-årig flicka

m. 8-klassigt högre flickläroverk söker plats i bättre familj, gärna utoml., som sällskap och hjälp eller undervisa barn. Kunnig i handarbeten o. något musik, samt deltagit i skrifgöromål och husliga sysslor. Svar till »Af god familj», Sv. Dagbl. exp., f. v. b.

Lärrinna,

som genomgått Högre lärarinne-seminariet, har goda betyg och några års undervisningsvana, önskar undervisa en elev i förberedande klassernas eller lägsta elementarklassernas kurs. Små löneanspråk mot rättighet att disponera öfver tiden utom lärotimerna. Svar till »M. R.», Dufed, p. r.

Slöjdlärrinna

kunnig i all slags konstväfnad och damast önskar plats instundande höst eller till våren. Svar emotses med tacksamhet under adr. »26 år», Selsjön.

Undervisningsvan,

ung lärinna, som genomgått 1-årigt semin. med goda betyg, önskar underv. mindre barn i hemmen, helst bilda en kurs. Goda rekomm. finnas! Svar till »S. L.», Kommandörsög. 26, 1 tr., t. h., eller pr A. T. 12465.

Ung flicka

med god handstil önskar plats å häradskrifvar ekontor, eller i familj där äfven skrifgöromål förekomma. Svar till 1 sept. emotses tacksamt af »Intresserad och villig», Poste restante, Sölvesborg.

Ung flicka

som aflagt realskolexamen, söker förmånlig plats i kassa. Svar till »Svea», p. r. Sala.

Ung sjuksköterska

önskar under vintern någon lättare privatvård, helst i Skåne. Svar till »15 oktober», Kiosken Viktoriagatan, Göteborg.

Två bättre anspråklösa flickor

önska platser i familj för att deltaga i alla inom ett hem förekommande göromål. (Gärna å landbruk.) Den ena kunnig i enklare matlagning och den andra äfven villig deltaga i skrifgöromål om så påfordras. Svar till »Pålitliga 19 år», Sundsvall, p. r.

21-års flicka

önskar plats på landet, har genomgått hushållsskolor och kunnig i enklare sömnad och barnkär. Svar till »Officersdotter», Lidingö-Brevik, p. r.

Bättre, anspråklös ung flicka,

18 år, kunnig i sömnad och handarbeten, önskar nu till hösten plats i bättre familj att gå frun tillhanda i husliga göromål. Svar märkt »Familjemedlem» torde sändas »Landa», p. r., inom 8 dagar.

Bildad flicka

önskar nu genast plats som sällskap och hjälp åt äldre herre eller dam, eller som hjälp åt husmoder. Svar snarast till »Familjemedlem F. F.», Svenska Dagbladets Annonsskontor, Göteborg.

Mot fritt vivre

önskar bildad, medelålders dam plats som sällskap, hjälp, skrifbiträde, hos ensam dam eller äldre familj. Svar till »Hösten 1912», denna tidnings annonskontor, Göteborg, f. v. b.

Bättre,

ordningsfull, duglig flicka, söker till hösten — okt. eller nov. — plats i treffligt hem som husmoders hjälp och sällskap. Kunnig i sömnad, matlagning, bakning och f. ö. alla i ett bättre hem förekommande göromål. Foto. sändes på begäran. Ref. finnas. Svar till »Familjemedlem», Börfendal, p. r.

Skicklig, välrekommenderad Husföreståndarinna,

med 10-årigt betyg från förut innehafd plats, söker, tillfölje ändrade förhållanden, platsombyte till 1:sta nov. Svar till »God mat; Godt humör», under adr. S. Gumælii Annonssbyrå, Sthlm, f. v. b.

Husföreståndarinneplats

hos respektabel ungherre (helst äldre) eller änkekan, sökes till 1 nov. event. tidigare, af ung änkefru, där en 4-årig dotter får medfölja. Är van vid större landthushåll samt att sköta tjänare. Goda rek. finnas. Vid lön fastes ej så stort afseende. Tacksam för svar till »29», p. r., Mogata.

Öfvad ritterska

med flerårig praktik i kopiering af maskinritn. o. kartor önskar lämplig plats eller hemarbete. Sv. till »Bästa rek.», p. r., Malmö 7.

Plats som skrifbiträde

önskar elementarbildad flicka, som innehaft dyllk plats förut. Svar till »Kontorsvan», Smedby, p. r.

Medelålders dam

(änka) af god familj, varmhjärtad, enkel och huslig och med flerårig praktik i sjukv., söker verks. som Husföreståndarinna å barnhem eller mindre Sanatorium eller i bild., allvarlig mans hem (läkare, ämbetsm. el. likn.), Rek., ref. Sv. t. »Barnvån», under adr. S. Gumælii Ann.-b. Sthlm.

Bättre, musikalisk flicka

önskar plats i familj, som hjälp och sällskap. Innehar plats, men önskar ombyte. Svar tacksamt till »20 år». Halmstad, p. r.

Yngre dam

med flerårig praktik å kontor, fullt hemmastadd i stenografi och maskinskrifning och med elementarskolebildning i språk, önskar genast platsombyte. Svar till »Ansvar», Sthlm, p. r.

Ung frisk flicka

van vid husliga göromål, äfven något kunnig i sömnad, önskar plats i godt hem. Svar till »Familjemedlem», Moheda, p. r.

Mot fritt vivre

önskar ung flicka, med håg för husliga göromål, anställning i bättre familj för att lära matlagning samt hjälpa till med förekommande sysslor. Önskar anses som familjemedlem. Helst i Stockholm. Svar till »Z», Box 71 Karlstad.

Som familjemedlem

önskar 17 års flicka komma i godt hem på landet, för att lära o. deltaga i husliga göromål, mot fritt vivre eller någon betalning. Svar till »15 Sept.», Orsa, p. r.

Frisk, stark, arbetsvan ung flicka

önskar till hösten plats i familj på landet, där god lärdom i hushållsgöromål kan erhållas. Någon lön önskvärd. Svar till »Frisk o. stark 20 år», Kopparberg p. r.

En utbildad Barnsköterska

med goda skriftliga och muntliga rekommendationer. önskar plats i god familj i Stockholm för vintern. Svar till »29 år», p. r., Saltsjö-Storängen.

LEDIGA PLATSER.**Seminariebildad,**

undervisningsvan samt helst musikalisk lärarinna får plats instundande läsår att läsa 2:dra förb. kl. kurs. med två flickor. Svar till Fru Ellen Sahlin, Laxå.

Lärare eller Lärarinna

sökes till kommande läsår för en 11-års gosse hos Disponentfamilj i Värmland. Svar till »B. E.», Karlstad, p. r.

Lärarinna.

För villasamhälle, 15 minuters väg från Stockholm, önskas till hösten en seminariebildad lärarinna, som är villig att uppsätta en småskola och event. kindergården. Lärarinnan får disponera fri bostad och skollokal, tillsammans tre rum och kök, jämte vedbrand, hvarjämte skolinredning beställes efter lärarinnans önskan och få fritt disponeras. Betygsafskrifter samt rekom. jämte ansökan torde insändas till »S. D.», under adress S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

Lärarinna

önskas omkring 1:sta sept. att undervisa tvenne barn, 8 och 6 år. Kunnig i sömnad, barnkär, ålder ej under 25 år. Svar jämte foto och lönepret. Hjelmared pr Alingsås.

Undervisningsvan lärarinna

erhåller plats 1 sept. i enkel landtmannafamilj (Halland) för undervisning af 4 barn i ålder 11—8 år i vanliga skolämnen och språk. Betyg, jämte lönepret. sändas under adr. Ågården, Åtran.

Gymnastikdirektör,

kvinnlig, fullt hemma i engelska o. franska språken, ej under 23 år, med minst 1 års praktik, erhåller plats å svenskt institut vid franska Rivieran. Svar till »Rivieran», Sv. Dagbladets annonskontor, Sthlm.

Kassörska.

En ej allt för ung kvinna, kunnig i bokföring, maskinskrifning och något kunnig i språk, erhåller genast plats som kassörska på grosshandelskontor.

Svar med referenser till »God plats X» under adr. S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm. f. v. b.

Bättre, allvarlig

barnkär flicka, c:a 25 år, önskas till hösten att hjälpa med sömnad o. tillsyn af fyra barn, ålder 11 till 3 år. Två jungfrur. Löneanspr., betyg, foto till »Ingenjörsfamilj», p. r., Falun.

Barnfröken,

af god familj erhåller plats i finare hem i Norge för att sköta tvenne barn, respektive 5 och 2 år och eventuellt bibringa de första grunderna i läsning. De bästa referenser erfordras. Svar omgående helst med fotografi till A. N., p. r., Stockholm, I.

Barnfröken

bildad, musikalisk och barnkär, får plats i Uppsala till d. 15 Sept. att sällskapa, läsa läxor och hafva tillsyn om fem barn. Barnjungfru finnes. Svar till »Box 18», Uppsala.

Guvernans.

Medelålders, fint bildad, språkkunnig, musikalisk dam med sinne för familjelif, erhåller till hösten väl aflönad anställning i solid stockholmsfamilj med 3 yngre döttrar i skolåldern. Svar från endast kompetenta ställas till »C. B. 1912», Svenska Telegrambyrån, Stockholm, f. v. b.

Vid Fredrika Bremer-Förbundets

Landthushållningsskola

för utbildande af lärarinnor, Rimforsa,

finnes plats ledig för biträdande lärarinna i huslig ekonomi. Löneförmåner: 800 kr. och allting fritt. Platsen tillträdes den 1 oktober. Till styrelsen för Fredrika Bremer-Förbundets landthushållningsskola ställas ansökningar jämte präst-, läkare- och kompetensbetyg insändas före den 10 september under adress Rimforsa. Uppllysningar om tjänstgöring m. m. lämnas af skolans föreståndarinna.

Ung dam,

med teoretisk underbyggnad och någon praktisk öfning i bokföring, erhåller genast plats vid större industriellt företag i landsorten i Norrland. Villkor: snygg och tydlig handstil samt arbetsförmåga. Begynnelselön 75 kr. pr. månad jämte fritt möbl. rum. Lefnadsomkostnader ca 40 kr. pr månad. Biljett, märkt »Bokförare», endast af dem, som veta sig kunna trifvas i landsorten, sändes under adress S. Gumælii Annonnsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Kvinnlig kontorist

kompetent i bokföring och bokslut, samt något hemmastadd i manufakturaffär, då någon gång sådan hjälp önskas, erhåller plats nu genast eller den 1 Okt., om svar med löneanspråk och foto insändes till »Manufaktur», Postfack 47, Laholm.

En anspråkslös

barnkär och pliktrogna bättre flicka önskas att mot fritt vivre jämte jungfru vara husmor behjälplig med ett hems skötande. Svar med foto till »Tjänstemannafamilj», p. r. Mölndal.

Husföreståndarinna,

barnkär och van att handleda barn samt sköta ett finare hem, där 2:ne barn om 4 och 5 år finnes. Svar till »L. L.» Hôtel Terminus, Stockholm.

En enkel, anspråkslös och duglig flicka

af god familj får plats i liten familj på landet att tillsammans med husmodern utföra alla husets sysslor. Lön 200 kr. pr år, eget rum och anses som familjemedlem. Svar till »200», Skurup, p. r.

Barnfröken.

Bättre flicka kunnig i sömnad, ordentlig och pålitlig med goda betyg får plats genast att sköta 2 barn 5 och 4 år. Svar med betyg till Dr. Söderberg, Helsingborg.

Plats å ämbetsmannakontor

i Stockholm erhåller bildad dam med snabb uppfattning, vacker handstil, ordentlig, kunnig i maskinskrifning, säker i additionsräkning. Lön 700 kr., som ökas till 1,000 kr. efter vunen skicklighet. 1 månads semester. 6 timmars dagl. tjänstgöring. Svar med fotografi, ålder och referenser före den 1 Sept. d. å. till »Ämbetsman», poste restante, Stockholm.

Framtidsplats i Karlstad.

Kvinnlig kontorist, med god stil och kompetent att själfständigt göra bokslut, erhåller anställning genast eller 1 oktober. Alla nödiga uppllysningar tillika med fotografi sändas till Karlstads-Tidningens kontor, Karlstad, under märke »Framtidsplats i Karlstad».

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition
Kapitalräkning } 4½ %

Sparkasse-
räkning 4 %

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
Sturegatan 32,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Åberopa alltid
annonserna i
DAGNY!

Wiréns Eau de Cologne **ROYAL** är fortfarande oöfverträffad.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från

A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.
21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

(LEDIGA PLATSER)

Hushållerske- platsen

vid Kungl. Norrlands Dragonregementes officersmess förklarar härmed ledig.

Tillträde den 15 inst. nov. och skola ansökningar åtföljda af betyg och rekommendationer vara inlämnade till direktionen senast den 15 okt.

Närmare upplysningar meddelar messofficern Löjtnant E. Zetterberg, adress Umeå.

På Skaraborgs och Älfsborgs läns anstalt för sinnesslöa finnas, till den 1 Nov., 2:ne platser lediga:

1) för en *Hushållerska*, fullt kompetent att förestå ett hushåll på cirka 250 personer, samt

2) för en *Öfversköterska*, helst utbildad i sjukvård, för den nya asylafdelningen. Lön för hvardera 500 kr. Ansökan, åtföljd af betyg och rek. jämte foto och uppgift om ålder, insändes till Föreståndarinnan, Johannesberg, Mariestad.

Slöjdlärrarinne- befattningen

vid *Sunderby folkhögskola, f. d. Bodens folkhögskola, Norrbotten*, sökes hos skolans styrelse senast den 15 inst. sept. Lön: 700 kr. samt fri bostad med lyse och vedbrand. Tillträdes 1 nov. Närmare upplysningar lämnas af skolans föreståndare, Dir. J. Hallbäck, adr. Södra Sunderbyn..

Operationsköterska

får plats senast 15 Nov. vid *Jönköpings lasarett*. För dugande sköterska synnerligen förmånliga lönevillkor. Ansökan snarast till öfverläkaren.

Bageriförestånderska

erhåller plats vid *Piteå hospital och asyl*. Löneförmånerna äro 400 kr., anstaltens kost jämte 125 kr. i kostförbättringspengar, möblerad bostad med lyse och bränsle samt tvätt.

Ansökningar med betygsskrifter insändas snarast till

HOSPITALSKONTORET,
Piteå.

Stockholms Musikinstitut.

Brahegatan 7 B. Allm. Tel. 11596. Rikstel. Öst. 1185.

Höstterminen börjar den 16 September. Undervisningsämnen: *Piano, sång, violin, harmonilära och musikhistoria*. Förste lärare i sång: Fru *Clary Morales*, i violin: Herr *Julius Ruthström*, i piano: *Undertecknad*, Lärare i harmoni: Direktör *Otto Olsson*. Musikhistoriska föreläsningar: Herr *Olallo Morales*.

Anmälningar skriftl. fr. d. 1 sept. och muntl. fr. d. 9 sept. hvarje dag kl. 1—3 samt ½, 6—½, 7 e. m. Under terminen anmälning- och mottagningstid dagl. kl. 1—2. Prospekt tillhandahålles. Filialer å *Söder, Kungsholmen och Lidingön*.

Sigrid Carlheim-Gyllensköld.

Lektioner i Linnesömnad

(äfvén blusar, barnkläder m. m.)
Praktisk metod, utan träckling.
Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR, Stockholm.
Sibylleg. 36. R. T. 35 30. A. T. 21004.

EVA EGNÉR, Malmö.
Fersens väg 2. Tel. 4490, ev. 4083.

Sprid
DAGNY!

GYNNA DAGNYS ANNONSÖRER!

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Lärarnas lönefråga. Af *Gulli Petrini, f. Rossander*.

De engelska kvinnorna och rösträttsrörelsen.

Sjuksköterskekongressen i Köln den 4—8 augusti. Af *Agda Meyerson*.

Hos Rosa Mayreder.

Anna Lenah Elgström: Fattigfolk. Rec. af *Maria Rieck-Müller*.

Marie Louise Gagner: Svenska författare, deras lif och verksamhet. II. Rec. af *Susy Silfverbrand-Erikson*.

Ett reseminne från Belgien. Af *Ellen Wester*.

**Pre numeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**